

při prosté reprodukci 41—42. - Hlavní závěr z Marxovy teorie realizace 42—44. - Význam výrobní spotřeby 44—45. - Rozpor mezi tendencí k neohraničenému růstu výroby a omezeností spotřeby 45—47.

VII Theorie národního důchodu 47

Proudhon 47—49. - Rodbertus 49—50. - Soudobí ekonomové 51. - Marx 51—53.

VIII Proč potřebuje kapitalistický národ zahraniční trh? 53

Příčiny nutnosti zahraničního trhu 53—55. - Zahraniční trh a pokrokovost kapitalismu 55—56.

IX Závěry z I. kapitoly 56

Shrnutí výše rozebraných pouček 56—58. - Podstata otázky vnitřního trhu 58.

Kapitola II. ROZKLAD ROLNICTVA

I Statistické údaje zemstev o Novorossii 59

Hospodářské skupiny rolnictva 59—60. - Obchodní zemědělství a koupě-prodej pracovní síly 61—62. - Nejvyšší skupina. koncentrace půdy 62, živého a mrtvého inventáře 62—63, vyšší produktivita práce 63—65. - Úvaha p. V. V. o skutečnosti, že část rolnictva je bez koní 64—65. - Najímání zemědělských dělníků a úsudek p. V. V. o tomto jevu 65—67. - Nejnižší skupina rolnictva; propachtovávání půdy 67—68. - Střední skupina, její vratké postavení 68—70. - Pp. V. V. a Karyšev o rolnickém pachtu 70—73. - Postoj narodníků ke zkoumání p. Postnikova 73—74.

II Údaje statistiky zemstev o samarské gubernii 74

Údaje o hospodářství různých skupin rolnictva v novouzenském újezdu 74—77. - Držba a užívání půdy v jednotlivých skupinách 77—78. - P. Karyšev o pachtu a cenách obilí 78—79. - Námezdní práce; vytváření vnitřního trhu rozkladem rolnictva 79—81. - Vesnický proletariát v samarské gubernii 81—82.

III Údaje statistiky zemstev o saratovské gubernii 82

Údaje o hospodářství různých skupin 82—83. - Najímání zemědělských dělníků 83—84. - „Živnosti“ ve statistice zemstev 83—85. - Pachtování 85—86. - Úvahy pp. Karyševa, N.-ona a Maresse o pachtu 86—91. - Srovnání kamyšinského újezdu s ostatními újezdy 91—92. - Význam rozeskupování rolnických hospodářství 92—95.

IV Údaje statistiky zemstev o permské gubernii 95

Údaje o hospodářství různých skupin 95—97. - Najímání zemědělských dělníků a nádeníků a jeho význam 97—100. - Hnojení půdy 100. - Zdokonalené nářadí 101. - Živnostenské podniky 101—102.

V Údaje statistiky zemstev o orelské gubernii 103

Údaje o hospodářství různých skupin 103—105. - Neúplnost obrazu rozkladu podle údajů o orelské gubernii 105.

VI	Údaje statistiky zemstev o voroněžské gubernii	106
	Metody rozeskupování ve voroněžských sbornících 106—107. - Údaje o zadonském újezdu 107—108. - Výdělečná činnost 108—110.	
VII	Údaje statistiky zemstev o nižněnovgorodské gubernii	110
	Údaje o skupinách hospodářství ze tří újezdů 110—113.	
VIII	Přehled údajů statistiky zemstev o ostatních guberniích	113
	Novgorodská gubernie, děmjanský újezd 113—115. - Černigovská gubernie, koezelecký újezd 115. - Jenisejská gubernie 115—116. - Tři újezdy poltavské gubernie 116—117. - Kalužská gubernie 118. - Tverská gubernie 118—119.	
IX	Shrnutí výše rozebraných údajů statistiky zemstev o rozkladu rolnictva	119
	Způsob shrnutí 119—121. - Souhrnná tabulka a diagram 122—126 a 132—133. - Rozbor jednotlivých sloupců diagramu 127—132. - Srovnání různých krajů co do stupně rozkladu 132—133.	
X	Výsledné údaje statistiky zemstev a vojenského soupisu koní	133
	Údaje statistiky zemstev o 112 újezdech 21 gubernií 133—135. - Údaje vojenského soupisu koní o 49 guberniích evropského Ruska 135—136. - Význam těchto údajů 136—138.	
XI	Srovnání vojenských soupisů koní za léta 1888—1891 a 1896—1900	138
	Údaje o 48 guberniích evropského Ruska 138—140. - Statistická cvičení pp. Vichlajeva a Černěnkova 140—141.	
XII	Údaje statistiky zemstev o rolnických rozpočtech	141
	Charakter údajů a metody zpracování 141—143. - A) Celkové výsledky rozpočtů 143—150. - Velikost výdajů a příjmů 143. - Složení výdajů 144. - Složení příjmů 145. - Peněžní složka rozpočtů 147. - Význam daní 149—150. - B) Charakteristika rolnického zemědělství 150—156. - Všeobecné údaje o hospodářstvích 151. - Majetek a inventář 152. - Výdaje na hospodářství 153. - Důchod ze zemědělství 154 až 156. - C) Charakteristika životní úrovně 156—166. - Výdaje na potravu v naturálních 156—157. - Výdaje na potravu v penězích 157—158. - Ostatní výdaje na osobní spotřebu 158—159. - Výdaje v penězích na osobní a výrobní spotřebu 159—160. - Pan N.-on o zámožné „vrstvě“ rolnictva 160. - Porovnání životní úrovně rolníků a zemědělských dělníků 161—163. - Metody p. Ščerbiny 163—166.	
XIII	Závěry z II. kapitoly	166
	Význam zbožního hospodářství 166. - 1) Kapitalistické rozpory uvnitř obcí 166—167. - 2) „Odrolničování“ 167—168. - 3) Charakteristika tohoto procesu v „Kapitále“ 168—170. - 4) Selská buržoasie 170—171. - 5) Vesnický proletariát. Celoevropský typ vesnického dělníka s přidělem 171—174. - 6) Střední rolnictvo 174—175. - 7) Vytvá-	

ření vnitřního trhu pro kapitalismus 175. - 8) Růst rozkladu; význam přestěhovalectví 175—177. - 9) Obchodní a lichvářský kapitál. Formulace otázky v theorii. Spojitost těchto forem kapitálu s průmyslovým kapitálem 177—179. - 10) Odpracovávání a jeho vliv na rozklad rolnictva 179—181.

Kapitola III. PŘECHOD STATKÁŘŮ OD ROBOTNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ K HOSPODÁŘSTVÍ KAPITALISTICKÉMU

I	Hlavní rysy robotního hospodářství	183
	Podstata nevolnické soustavy hospodářství a její podmínky 183—185.	
II	Spojení robotní soustavy hospodářství se soustavou kapitalistickou	185
	Pozůstatky staré soustavy po reformě 185—186. - Soustava odpracovávání a soustava kapitalistická 186—188; jejich poměrná rozšířenost 188—189. - Přejchod soustavy odpracovávání v kapitalistickou 189 až 190.	
III	Charakteristika soustavy odpracovávání	190
	Formy odpracovávání 190—193. - Naturální pachtý a jejich význam 192—193. - Odměna za práci při odpracovávání 193—195. - Osobní závislost při odpracovávání 196. - Všeobecné zhodnocení odpracovávání 196—197.	
IV	Pád soustavy odpracovávání	197
	Dva druhy odpracovávání 197—199. - Význam rozkladu rolnictva 199—200. - Úsudek p. Stěbuta 201. - Úsudky literatury 202.	
V	Narodnický postoj k věci	203
	Idealisace odpracovávání 203—204. - Úsudek p. Kablukova 204 až 207.	
VI	Případ Engelgardtova hospodářství	208
	Původní stav hospodářství a charakter jeho postupných změn 208 až 212.	
VII	Používání strojů v zemědělství	212
	Čtyři období vývoje výroby zemědělských strojů 212—214. - Neúplnost oficiální statistiky 214—216. - Údaje o používání různých zemědělských strojů 216—221.	
VIII	Význam strojů v zemědělství	221
	Kapitalistický ráz používání strojů 221—223. - Výsledky používání strojů 223—228. - Nedůsledné stanovisko narodníků 228—230.	
IX	Námezdní práce v zemědělství	230
	„Odházení na zemědělské sezónní práce“ 230, jeho význam 230 až 232, jeho rozsah 232—233. - Počet zemědělských dělníků v celém evropském Rusku 233—235.	

X Význam svobodné námezdní práce v zemědělství 235

Postavení zemědělských dělníků 235—236. - Zvláštní formy najímání na práci 236—238. - Postavení dělníků u malých a velkých hospodářů 238—239. - Zárodky společenské kontroly 239—241. - Jak hodnotí odcházení na zemědělské práce narodnici 241—244.

Kapitola IV. RŮST OBCHODNÍHO ZEMĚDĚLSTVÍ

I Všeobecné údaje o zemědělské výrobě v poreformním Rusku a o oborech obchodního zemědělství 245

Produkce obilí a brambor v letech 1864—1866, 1870—1879, 1883 až 1887, 1885—1894 245—246. - Pěstování brambor a jeho význam 246 až 248. - Oblasti obchodního zemědělství 248—249. - Úsudek p. Kablukova 249—250.

II Oblast obchodního obilnářství 250

Přesun hlavního centra produkce obilí 250—251. - Význam okrajových území jako kolonií 251—252. - Kapitalistický ráz zemědělství v této oblasti 252—254.

III Oblast obchodního dobytkařství. Všeobecné údaje o rozvoji mléčného hospodářství 255

Význam chovu dobytka v různých oblastech 255—256. - Propočty pp. Kovalevského a Levitského 256—257. - Rozvoj sýrařství 257—259. - Neúplnost oficiálních údajů 259. - Technický pokrok 259—260.

IV Pokračování. Ekonomika statkářského hospodářství v popisované oblasti 260

Racionalisace zemědělství 260—261. - „Sběrné mlékárny“ a jejich význam 262—263. - Vytváření vnitřního trhu 263. - Příliv zemědělských dělníků do průmyslových gubernií 263—264. - Rovnoměrnější rozdělení práce v průběhu roku 264—266. - Závislost drobných zemědělců a jak ji hodnotí p. V. V. 266—267.

V Pokračování. Rozklad rolnictva v oblasti mléčného hospodářství 268

Rozeskupení rolnictva podle počtu krav 268—269. - Podrobnosti o petrohradském újezdu 270—271. - „Pokrokové proudy v rolnickém hospodářství“ 271—273. - Vliv tohoto procesu na vesnickou chudinu 273—275.

VI Oblast pěstování lnu 275

Vzestup obchodního lnářství 275—277. - Směna mezi různými obory obchodního zemědělství 277. - „Krajnosti“ ve lnářské oblasti 277—278. - Technická zdokonalení 278—280.

VII Technické zpracování zemědělských výrobků 280

Význam závodní čili technické soustavy zemědělského hospodářství 280.

1) Lihovarnictví	281
Rozšíření zemědělského lihovarnictví 281—282. - Rozmach výroby lihu z brambor a její význam 282—284.	
2) Cukrovarnictví	284
Vzestup pěstování cukrovky 284—285. - Pokrok kapitalistického zemědělství 285—287.	
3) Výroba bramborového škrobu	287
Její vzestup 287—288. - Dva procesy ve vývoji škrobárenství 288. - Škrobárenská „živnost“ v moskevské gubernii 288—290 a ve vladimírské gubernii 290—291.	
4) Olejářství	291
Dvojí proces jeho vývoje 291—292. - „Domáctí“ výrobci oleje 292—293.	
5) Pěstování tabáku	293
VIII Živnostenské zahradnictví a sadařství; hospodářství v okolí měst	297
Rozvoj obchodního sadařství 297 a zahradnictví 298. - Rolnické zahradnictví v petrohradské, moskevské a jaroslavské gubernii 298 až 300. - Živnostenské pěstování zeleniny v pařeništích 300—301. - Živnostenské pěstování tykvovitých plodin 301—302. - Hospodářství v okolí měst a jeho zvláštnosti 302—303.	
IX Závěry o významu kapitalismu v ruském zemědělství	304
1) O přeměně zemědělství v podnikání 304—305. - 2) Zvláštnosti kapitalismu v zemědělství 305. - 3) Vytváření vnitřního trhu pro kapitalismus 305—306. - 4) Pokroková dějinná úloha kapitalismu v ruském zemědělství 306—311.	
X Narodnické teorie o kapitalismu v zemědělství. „Osvobození zimního období“	311
Úzké hledisko a šablonovitost této teorie 311—312. - Opomíjení nejdůležitějších stránek procesu touto teorií 312—316.	
XI Pokračování. — Občina. — Marxovy názory na drobné zemědělství. — Engelsův názor na soudobou zemědělskou krizi	316
Nesprávné narodnické pojetí otázky občiny 316—381. - Neporozumění jednomu místu z „Kapitálu“ narodníky 318. - Marxovo hodnocení rolnického zemědělství 319—320. - Jeho hodnocení kapitalismu v zemědělství 320. - Nepovedený citát p. N.-ona 320—323.	
<i>Kapitola V. POČÁTEČNÍ STADIA KAPITALISMU V PRŮMYSLU</i>	
I Domácí výroba a řemeslo	324
Zbytky domácí výroby 324. - Stupeň rozšířenosti řemesla 324—326, jeho hlavní rysy 326—327.	

II	Malovýrobci zboží v průmyslu. Cechovní duch v drobné průmyslové výrobě	327
	Přechod od řemesla k výrobě zboží 327—328. - Strach z konkurence 328—330.	
III	Vzestup drobné průmyslové výroby po reformě. Dvě formy tohoto procesu a jeho význam	330
	Příčiny vzestupu drobné průmyslové výroby 330—331. - Stěhování drobných živnostníků do okrajových území 331—332. - Růst drobné průmyslové výroby mezi venkovským obyvatelstvem 332—334. - Přesun kapitálu 335—336. - Souvislost růstu drobných průmyslových živností s rozkladem rolnictva 336.	
IV	Rozklad malovýrobců zboží. Údaje soupisu hospodářství domáckých výrobců v moskevské gubernii	337
	Formulace otázky 337. - Způsob zpracování údajů 337—339. - Souhrnná tabulka a diagram 340—341. - Závěry: Námezdní práce 339 a 342—344, produktivita práce 343—345, důchody 345—346. - Maloburžoasní řád domácké průmyslové výroby 346—347.	
V	Kapitalistická prostá kooperace	347
	Její význam a vliv na výrobu 347—350. - Výrobní družstva 350.	
VI	Obchodní kapitál v drobném průmyslu	352
	Podmínky vzniku překupníka 352—354. - „Obchodnice“ v krajářství 354—356. - Příklady organizace odbytu 356—358. - Narodnické názory 358. - Formy obchodního kapitálu 359—360.	
VII	„Průmyslová výroba a zemědělství“	361
	Tabulkové údaje 361. - Zemědělství námezdních dělníků 361—362. - „Polní pracovníci“ 362—364. - Jiné údaje o průmyslových živnostech a zemědělství 364—367. - Délka pracovního období 367—368. - Shrnutí 368—369.	
VIII	„Spojení průmyslové výroby se zemědělstvím“	369
	Narodnická theorie 369. - Formy spojení průmyslové výroby se zemědělstvím a jejich různý význam 370—372	
IX	Několik poznámek o předkapitalistické ekonomice naší vesnice	372
<i>Kapitola VI. KAPITALISTICKÁ MANUFAKTURA A KAPITALISTICKÁ DOMÁCKÁ PRÁCE</i>		
I	Vznik manufaktury a její základní rys	376
	Pojem manufaktury 376, její dvojí původ 376 a význam 377.	
II	Kapitalistická manufaktura v ruském průmyslu	378
	1) Tkalcovská výroba	378

2) Jiná odvětví textilního průmyslu. Valchářská výroba	3822
3) Výroba klobouků a čepic, zpracování konopí a výroba provazů	3855
4) Zpracování dřeva	3899
5) Zpracování živočišných výrobků. Kožedělná a kožišnická výroba	3944
6) Ostatní obory zpracování živočišných výrobků	4022
7) Zpracování nerostných produktů	4063
8) Zpracování kovů. Pavlovská výroba	4077
9) Jiné obory zpracování kovů	4111
10) Výroba klenotů, samovarů a harmonik	4144
III Technika v manufaktuře. Dělná práce a její význam	4200
Rukodělná výroba 420, učednictví 420. - Dělná práce jako přípravný krok k strojnímu velkoprávnímu 421—422, její vliv na dělníky 422 až 423.	
IV Územní dělba práce a odloučení zemědělství od průmyslu	4233
Názor p. Charizomenova 424. - Nezemědělská střediska 425—426. - Přechodný charakter manufaktury 426. - Zvýšení kulturní úrovně obyvatelstva 426—427.	
V Ekonomický řád manufaktury	4277
Stav výroby 427—428. - Úsudek p. Ovsjannikova a Charizomenova 428—430.	
VI Obchodní a průmyslový kapitál v manu-fakturní výrobě. „Faktor“ a „továrník“	4300
Spojitost velkých a malých podniků 430—433. - Chyba narodníků 433.	
VII Kapitalistická domácká práce jako doplněk manufaktury	4333
Její rozšíření 434, její charakteristické rysy 434—437, podmínky jejího rozšíření 437—438, její význam s hlediska teorie přebytečného obyvatelstva 438—440.	
VIII Co je to „domácká“ průmyslová výroba?	4400
Některé výsledné údaje statistiky domáckých výrobců 440—442. - Převládání kapitalisticky zaměstnávaných dělníků 442—443. - Neurčitost pojmu „domácký výrobce“ a zneužívání tohoto termínu 443 až 444.	

Kapitola VII. VÝVOJ STROJNÍHO VELKOPRŮMYSLU

I Vědecký pojem továrny a význam „továrensko-závodní“ statistiky	4455
--	------

II Naše továrensko-závodní statistika	447
Její prameny 447—448. - Publikace z šedesátých let 448—449. - Speciální charakter „Vojenského stat. sborníku“ 449—452. - „Ukazatel“ p. Orlova 452—453. - „Sbírký“ odboru pro obchod a tovární výrobu 454—455. - „Sborník údajů o Rusku za r. 1884/85“; chyby p. Karyševa 455—456. - Údaje gubernských statistických výborů 456 až 457. - „Přehled“ 457—458. - Vzrůstá počet továren v Rusku? 458 až 459.	
III Rozbor chronologických statistických údajů o vývoji velkopřemyslu	459
1) Textilní výroba	459
2) Zpracování dřeva	465
3) Chemická výroba, zpracování živočišných produktů a keramická výroba	465
4) Hutní výroba	469
5) Potravinářský průmysl	469
6) Odvětví odvádějící spotřební daň a ostatní	472
7) Závěry	474
IV Rozvoj hornictví a hutního průmyslu	475
Ural, jeho zvláštnosti 475—479. - Jih 479—481. - Kavkaz 481—482. - Velké a malé doly v doněcké pánvi 482—483. - Význam údajů o rozvoji báňského a hutního průmyslu 483—485.	
V Vzrůstá počet dělníků ve velkých kapitalistických podnicích?	486
Údaje z r. 1865 a r. 1890 486—489. - Chybná metoda narodníků 489—497.	
VI Statistika parního pohonu	497
Údaje z let 1875—1878 a 1892 497—499.	
VII Růst velkých továren	499
Údaje z r. 1866, 1879, 1890 a 1894/95 499—504. - Největší podniky továrního a báňského a hutního průmyslu 504. - Chyby p. N.-ona 504 až 507.	
VIII Rozmístění velkopřemyslu	507
Údaje o nejdůležitějších střediscích továrního průmyslu v r. 1879 a 1890 507—508. - Tři typy továrních středisek 508—510. - Rozeskupení středisek 510—512. - Růst venkovských továrních středisek a jeho význam 512—514.	
IX Rozvoj dřevařského a stavebního průmyslu	514
Růst dřevařského průmyslu 514—515; jeho organizace 515—519. - Růst kapitalismu ve stavebním průmyslu 519—522.	
X Doplněk továrny	522

XI Úplné odloučení průmyslu od zemědělství 525

Chyba narodníků 525. - Údaje moskevské zdravotní statistiky země-
stva 525—529.

XII Tři stadia vývoje kapitalismu v ruském průmyslu 530

Spojitosť všech stadií 530—531. - Zvláštnosti techniky 531—532. -
Růst kapitalistických vztahů 532—533. - Charakter vývoje průmyslu
533—534. - Odloučení průmyslu od zemědělství 534. - Rozdíly v život-
ních podmínkách 535—538. - Růst vnitřního trhu 539.

Kapitola VIII. VYTVÁŘENÍ VNITŘNÍHO TRHU

I Růst oběhu zboží 540

Rozvoj železnic 540—541, vodní dopravy 541—542, obchodu a bank
542—545.

II Růst obchodně průmyslového obyvatelstva 545

1) Růst měst 545

2) Význam vnitřní kolonizace 548

3) Růst továrních a obchodně průmyslových mě-
steček a vesnic 552

4) Odcházení na sezónní nezemědělské práce 555

Odcházení na sezónní nezemědělské práce 555—565, jeho rozsah
a růst 558—562, jeho pokroková úloha 562—565, jeho hodnocení
narodnickými spisovateli 565—567.

III Růst používání námezdní práce 567

Přibližný počet námezdních dělníků 567—569. - Kapitalistické pře-
lidnění 569. - Chyba narodníků 569—572.

IV Vytváření vnitřního trhu pracovní síly 572

Hlavní přesuny námezdních dělníků v souvislosti s výší mzdy 572 až
574 a 575. - Vytváření vnitřního trhu 574—576. - „Theorie“ p. N.
-ona 576—577.

V Význam okrajových území. Vnitřní či zahraniční trh? 577

Tendence kapitalismu rozšiřovat se 577—579. - Příklad Kavkazu 577
až 581. - Dvě stránky procesu vytváření trhu 581—582.

VI „Poslání“ kapitalismu 582

Zvýšení produktivity společenské práce 582—584. - Zespolečnění
práce 584—586. - Příčiny neshod s narodniki 586—587.

Přílohy:

- I Souhrnná tabulka statistických údajů o drobných
rolnických živnostech v moskevské gubernii (k V.
kapitole, str. 338) 588—589

II Přehled statistických údajů o továrenském a závodním průmyslu v evropském Rusku (k VII. kapitole, str. 447)	589
III Nejdůležitější střediska továrního průmyslu v evropském Rusku (k VII. kapitole, str. 508)	591

II

NEKRITICKÁ KRITIKA (<i>K článku p. P. Skvorcova „Fetišismus zbožň“ ve 12. čís. časopisu „Naučnoje Obozrenije“ z r. 1899</i>)	597
I	599
II	606
III	612
Poznámky	623

VYOBRAZENÍ

V. I. Lenin — 1897	8—9
Obálka prvního vydání Leninovy knihy „Vývoj kapitalismu v Rusku“. — 1899	11
Obálka druhého vydání Leninovy knihy „Vývoj kapitalismu v Rusku“ s vlastnoručním autorovým podpisem. — 1908	18
Obálka německého vydání (z r. 1894) prvního oddílu III. dílu Marxova „Kapitálu“, kterého používal V. I. Lenin	24
Stránky 276—277 statistického sborníku o poltavské gubernii (sv. XIV, 1894) s poznámkami V. I. Lenina	120—121
Diagram znázorňující tabulky A a B z IX. § II. kapitoly	132—133
Stránka ze sešitu V. I. Lenina s výpisky a výpočty z knihy N. A. Blagověščenského „Souhrnný statistický sborník“ (1895)	136—137
Strana 96 časopisu „Načalo“ čís. 3 z r. 1899, kde bylo otištěno prvních šest paragrafů III. kapitoly knihy V. I. Lenina „Vývoj kapitalismu v Rusku“	182
Diagram výsledných údajů z tabulky průmyslových živností, uvedené ve IV. § V. kapitoly	341
Grafické znázornění organizace valchářské výroby	382—383
Strana 405 knihy „Vývoj kapitalismu v Rusku“ (vydání z r. 1908) s poznámkami V. I. Lenina	503
Sestavení měst evropského Ruska, vypracované V. I. Leninem podle údajů sčítání lidu z r. 1897	547